

Financieele Dagblad, 23 februari 2010

Auteur: Paul Baks

Liberalisering ziekenhuizen heeft met 'stap vooruit, stap terug' nog lange weg te gaan

Minister Ab Klink van VWS wil in de ziekenhuissector de vrije prijsvorming uitbreiden. En er komt een instrumentarium om in te grijpen als volume en/of prijzen te fors stijgen. Maar aan de beoogde verwachtingen van deze verdere liberalisering wordt op korte termijn niet beantwoord.

Formeel lijkt een einde gekomen aan de budgetsystematiek, maar de erfenis van het verleden, waarin de sector overwegend door de overheid gestuurd was, beïnvloedt echter nog langere tijd de mate waarin en de snelheid waarmee de prijzen kunnen fluctueren - omhoog en omlaag. De talrijke ervaringen bij vergelijkbare operaties onttrekken zich blijkbaar aan de waarneming van politici.

Hoe het verleden doorwerkt in het heden, is te duiden op vier invloedsgebieden: de relatie tussen kosten en prijzen, de vermogenspositie, de vastgoedwaardering en de ervaring met competitie.

Inzicht in de kostprijs per verrichting moet leiden tot correcte prijsstelling, verantwoord en niet te voorzichtig. Het kost tijd om daarmee op het vereiste niveau te komen. Ook de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) vindt dat in beginsel elk product van een ziekenhuis renderend moet zijn.

De vermogenspositie van ziekenhuizen is vanwege het oude regime dusdanig slecht dat vermogen moet worden opgebouwd om te kunnen concurreren en de kapitaalmarkt aan te spreken. Vermogen wordt opgebouwd via rendement van het primaire proces - het leveren van zorg - wat dus hogere kosten veroorzaakt. Dientengevolge leidt de risico-inschatting van financiers tot risico-opslag voor het aan te trekken vreemd vermogen. Die tendens is al duidelijk zichtbaar, de rentekosten stijgen.

Veel ziekenhuizen hebben waarderingsproblemen met hun vastgoed. Eerder werden de vastgoedkosten nagecalculeerd. Nu draagt de sector zelf de lusten en lasten van het vastgoed. De ziekenhuizen die dat nog niet kunnen, zullen een beroep doen op overheidssteun ten laste van de begroting van VWS, waarmee weer een kostenstijging ontstaat.

Met competitie had geen ziekenhuis en verzekeraar ervaring. Alle partijen zijn bezig met het leren van professioneel en effectief inkopen en verkopen. Substantiële prijsdalingen zijn dus niet op korte termijn te verwachten. Het duurt ook nog even voordat patiënten/verzekerden echt invloed op prijsstellingen en kwaliteiten gaan uitoefenen met hun keuzes voor verzekeraar en ziekenhuis.

Alle prijsbeïnvloedende factoren zouden zich ook in het oude regime hebben voorgedaan, maar minder zichtbaar. Het zou verdwenen zijn in de grote pot, het budgetsysteem. Een van de grote voordelen van de liberalisering is de transparantie die ermee wordt veroorzaakt. Die zichtbaarheid moet niet worden afgestraft door te snel in te grijpen in het proces. De financiële voordelen van de liberaliseringsoperatie zullen trager bereikt worden dan de politiek verwacht. Enig geduld op het politieke platform is dus noodzakelijk om in een verantwoord tempo de doelstellingen te bereiken en ongelukken te voorkomen.

Paul Baks is partner BMC Advies en Management.